Lietas Nr. 11840002813
Lietas arhīva Nr. SKK-0246-15

LĒMUMS

Rīgā 2015.gada 4.jūnijā

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese A.Nusberga

tiesnesis A.Freibergs

tiesnesis P.Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras prokurora Kaspara Kalniņa kasācijas protestu par Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 13.janvāra lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2014.gada 6.oktobra spriedumu

/D.S./, /personas kods/,
atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 233.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

Pirmās instances tiesā /D.S./ bija celta apsūdzība par to, ka viņš izdarīja šaujamieroču glabāšanu bez attiecīgas atļaujas.

Noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos apsūdzībā norādītos apstākļos.

2011.gada 13.novembrī /D.S./ iegādājās Krievijā (PSRS) 1943.gadā rūpnieciski ražotu 7,62x54R kalibra Dektjarova konstrukcijas 1929.gada parauga tanku ložmetēju „??" Nr.BC154, ar aizmetinātu stobru, kuru pirmstiesas izmeklēšanā precīzi nenoskaidrotā laikā /adrese/ pašrocīgi pārveidoja izurbjot stobru, par derīgu šaušanai, tas ir, atsevišķu šāvienu izdarīšanai ar kaujas patronām – 7,62x51 NATO kalibra munīciju.

Minēto Krievijā (PSRS) 1943.gadā rūpnieciski ražoto 7,62x54R kalibra Dektjarova konstrukcijas 1929.gada parauga tanku ložmetēju „??" Nr.BC154, kas ir vītņstobra garstobra automātiskais šaujamierocis ar veiktu pārveidojumu – skrūvējamu stobra ieliktni, kas nenodrošina pret šaujamieroča munīcijas izmantošanu un, kas ir derīgs atsevišķu šāvienu izdarīšanai ar kaujas patronām – 7,62x51 NATO kalibra munīciju, /D.S./ bez attiecīgas atļaujas nelikumīgi glabāja no 2011.gada novembra, pirmstiesas izmeklēšanā precīzi nenoskaidrota datuma, līdz 2012.gada 17.oktobrim, /adrese/.

Šādas /D.S./ darbības kvalificētas pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 13.janvāra lēmumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras prokurora K.Kalniņa apelācijas protestu, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2014.gada 6.oktobra spriedums atstāts negrozīts.

Par Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 13.janvāra lēmumu Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras prokurors K.Kalniņš iesniedzis kasācijas protestu, kurā lūdz Rīgas apgabaltiesas lēmumu atcelt un nosūtīt lietu jaunai iztiesāšanai apelācijas instances tiesā.

Prokurora K.Kalniņa ieskatā, apelācijas instances tiesas nolēmums nav likumīgs un pamatots. Apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 1.panta pirmās daļas, 6.panta pirmās daļas nosacījumus un Kriminālprocesa likuma 180.panta trešās daļas nosacījumus. Prokurors K.Kalniņš norāda, ka šie pārkāpumi saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 574.panta 1.punktu un 575.panta trešo daļu atzīstami par Kriminālprocesa likuma un Krimināllikuma pārkāpumiem, izraisot Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas prasību pārkāpumu.

Prokurora ieskatā, nepamatots ir apelācijas instances tiesas secinājums, ka kratīšana /D.S./ darbavietā neatliekamības kārtībā notikusi, pārkāpjot

Krimināprocesa likuma 180.panta trešās daļas normas. Prokurors norāda, ka pēc kratīšanas izdarīšanas /D.S./ darbavietā neatliekamības kārtībā izmeklēšanas tiesnesis, iepazīstoties ar kriminālprocesa materiāliem un izvērtējot izmeklējamā noziedzīgā nodarījuma apstākļus, 2012.gada 18.oktobrī apstiprinājis 2012.gada 17.oktobrī veikto kratīšanu neatliekamības kārtībā.

Prokurora ieskatā, apelācijas instances tiesa devusi nepareizu vērtējumu par apsūdzētajam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma sastāva neesamību, tādējādi pārkāpjot Krimināllikuma Vispārējās daļas likuma normas. Apelācijas instances tiesa pievienojusies pirmās instances tiesas atziņai, ka apsūdzētā rīcībā nav saskatāma noziedzīgā nodarījuma sastāva subjektīvā puse, bet tajā pašā laikā apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzībā norādītais ložmetējs uzskatāms par šaujamieroci.

Prokurors uzskata, ka šāds apelācijas instances tiesas vērtējums neatbilst Krimināllikuma 1.panta pirmās daļas un 6.panta pirmās daļas nosacījumiem. Prokurora K.Kalniņa ieskatā, gan pirmās instances tiesa, gan apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinušas, ka /D.S./ rīcībā nav noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes – subjektīvās puses. No lietas materiāliem redzams, ka /D.S./ bija vienīgais un faktiskais šaujamieroča valdītājs. Apelācijas instances tiesa nepareizi norādījusi, ka ieroča valdītājs bija SIA /Nosaukums A/, kurai ložmetēju, saskaņā ar noslēgto līgumu un pieņemšanas – nodošanas aktu nodevis /D.S./.

Protestā K.Kalniņš norāda, ka faktiski /D.S./ šaujamieroci nodeva pats sev, jo bija SIA /Nosaukums A/ amatpersona un līdzīpašnieks. Tādējādi apsūdzībā norādītais šaujamierocis atradās nepārtrauktā apsūdzētā valdījumā. Prokurora ieskatā, noslēdzot šaujamieroča nodošanas līgumu, apsūdzētais tādējādi vēlējies maldināt izmeklēšanu un tiesu, lai personisko atbildību pārnestu uz juridisku personu.

Kasācijas protestā prokurors K.Kalniņš norāda, ka apelācijas instances tiesas lēmums pēc būtības nesatur motivāciju secinājumam, ka /D.S./ nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva. Prokurora ieskatā, vispārīgu un uz pierādījumiem nebalstītu secinājumu izdarīšana, nav atzīstama par pietiekamu motivāciju, tādējādi arī pats apelācijas instances tiesas lēmums nav uzskatāms par atbilstošu Krimināprocesa likuma 511.panta otrajai daļai.

Lietā paskaidrojumus sakarā ar prokurora K.Kalniņa protestu iesniedzis apsūdzētais /D.S./. Viņš norāda, ka nepiekrīt prokurora kasācijas protestā norādītajiem argumentiem, lūdz apelācijas instances tiesas 2015.gada 13.janvāra lēmumu atstāt negrozītu.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 13.janvāra lēmums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Krimināprocesa likuma 511.panta otrā daļa noteic, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Spriedums ir tiesisks un pamatots, ja tas atbilst Krimināprocesa likuma 512.panta nosacījumiem.

Saskaņā ar Krimināprocesa likuma 562.panta pirmo daļu tiesas izmeklēšana un tiesas debates apelācijas instances tiesā notiek sūdzībā vai protestā noteikto prasību apjomā un ietvaros.

Krimināprocesa likuma 564.panta ceturtajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesas nolēmumu motīvu daļā jānorāda apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Apelācijas instances tiesas atsauce uz Krimināprocesa likuma 564.panta ceturto daļu, neizvērtējot prokurora apelācijas protesta argumentus, atzīstama par nepamatotu.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot krimināllietu, minētās procesuālo tiesību normas nav ievērojusi. Apelācijas instances tiesa nav sniegusi atbildes uz visiem prokurora kasācijas protestā norādītajiem argumentiem, kuru izvērtējumam ir būtiska nozīme krimināltiesisko attiecību taisnīgā noregulējumā, savukārt tiesas atzinumiem nav sniegts likumam atbilstošs pamatojums.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /D.S./ atzīts par nevainīgu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas un attaisnots. Apelācijas instances tiesa atstājusi negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu. Apelācijas instances tiesa savā lēmumā norādījusi, ka piekrīt pirmās instances tiesas konstatētajam, ka apsūdzētā /D.S./ darbībās nav nozieguma sastāva. Tiesa secinājusi, ka nav pamata atzīt, ka /D.S./ kā fiziska persona /adrese/, būtu glabājis šaujamieroci bez attiecīgas atļaujas, jo pierādīts, ka /D.S./ ar šo ieroci kā SIA /Nosaukums A/ darbinieks veica līgumā noteiktā darba izpildi. Tādējādi, apelācijas instances tiesas ieskatā, minētais ierocis atradās SIA /Nosaukums A/ valdījumā.

Turklāt apelācijas instances tiesa arī atzinusi, ka kratīšana SIA /Nosaukums A/ veikta nepamatoti, un šā iemesla dēļ iegūtais pierādījums – šaušanai derīgs šaujamierocis - ložmetējs -atzīstams par nepieļaujamu pierādījumu krimināprocesā.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas atzinumi ir kļūdaini un neatbilstoši likuma prasībām.

Krimināllikuma 1.pants noteic, ka pie krimināatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi Krimināllikumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Turklāt Krimināllikuma 6.panta pirmajā daļā noteikts, ka par noziedzīgu nodarījumu atzīstams ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarīts kaitīgs nodarījums (darbība vai bezdarbība), kurš paredzēts šajā likumā un par kura izdarīšanu draud krimināsods.

No lietas materiāliem redzams, ka /D.S./ celta apsūdzība par Krimināllikuma 233.panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, tas ir, par šaujamieroča glabāšanu bez attiecīgas atļaujas.

Kasācijas instances tiesas ieskatā, apelācijas instances tiesa, pievienojoties pirmās instances tiesas atzinumiem, bet tajā pašā laikā, atzīstot, ka apsūdzībā norādītais ložmetējs atzīstams par šaujamieroci Krimināllikuma 233.panta izpratnē, izdarījusi kļūdainu secinājumu par to, ka /D.S./ darbībās

nav Krimināllikuma 233.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma sastāva.

No subjektīvās puses šis ir tīšs noziedzīgs nodarījums, kuru raksturo tiešs nodoms. Tiesību doktrīnā ir izteikts viedoklis, ka ar ieroču remontēšanu saprot to defektu novēršanu vai ieroča pielāgošanu personas individuālajām vajadzībām. Noziedzīgā nodarījuma sastāvs ir formāls un nodarījums skaitās pabeigts ar brīdi, kad veiktas neatļautas darbības ar šaujamieroci *(skatīt U.Krastiņš, V.Liholaja, A.Niedre. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. Sevišķā daļa. 3.grāmata. Rīga, 2007. 234.-235.lpp.)*.

Šaujamieroču glabāšana ir to atrašanās personas faktiskajā valdījumā un to atklāta vai slēpta turēšana kā saliktā, tā izjauktā veidā jebkādā šai personai zināmā vietā.

Augstākā tiesa atzīst par pamatotu prokurora protestā norādīto, ka /D.S./ faktiski bija vienīgais šaujamieroča valdītājs. No lietas materiāliem redzams, ka 2012.gada 10.februārī starp /D.S./ un SIA /Nosaukums A/ noslēgts līgums par remontdarbu veikšanu (lietas lapa 103.-104.). No LURSOFT Uzņēmumu datu bāzes izdrukas redzams, ka /D.S./ ir SIA /Nosaukums A/ dalībnieks (līdzīpašnieks) un valdes loceklis (lietas lapa 88.-89.).

Augstākā tiesa norāda, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti par nepieļaujamu pierādījumu atzinusi kratīšanas izdarīšanu SIA /Nosaukums A/ telpās 2012.gada 17.oktobrī.

No apelācijas instances tiesas lēmuma redzams, ka tiesa, neizvērtējot konkrētās lietas materiālus, kā vienīgo argumentu tam, ka kratīšanas izdarīšana bija nelikumīga norādījusi: „Pārbaudot lēmumu par kratīšanas izdarīšanu, tiesu kolēģija nekonstatē Kriminālprocesa likuma 180.panta trešajā daļā noteikto neatliekamības gadījumu konkrētajā situācijā, un uzskata, ka kratīšanas izdarīšanai bija nepieciešams izmeklēšanas tiesneša lēmums. Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesu kolēģija atzīst, ka kratīšana tika veikta nepamatoti un iegūtais pierādījums ir atzīstams par nepieļaujamu kriminālprocesā."

Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa nav motivējusi, kādēļ nav konstatējams kratīšanas neatliekamības gadījums.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 179.panta pirmo daļu kratīšana ir izmeklēšanas darbība, kuras saturs ir telpas, apvidus teritorijas, transportlīdzekļa un atsevišķas personas piespiedu pārmeklēšana nolūkā atrast un izņemt meklējamo objektu, ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka meklējamais objekts atrodas kratīšanas vietā.

Kriminālprocesa likuma 180.panta trešajā daļā noteikts, ka neatliekamos gadījumos, kad novilcināšanas dēļ meklējamie priekšmeti vai dokumenti var tikt iznīcināti, noslēpti vai sabojāti vai arī meklējamā persona var aizbēgt, kratīšanu var izdarīt ar procesa virzītāja lēmumu. Ja lēmumu pieņem izmeklētājs, tad kratīšanu izdara ar prokurora piekrišanu. Savukārt šā panta piektajā daļā noteikts, ka par šā panta trešajā daļā norādīto kratīšanu procesa virzītājs ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc tās izdarīšanas paziņo izmeklēšanas tiesnesim, uzrādot materiālus, kas pamatoja izmeklēšanas darbības nepieciešamību un neatliekamību, kā arī izmeklēšanas darbības protokolu. Tiesnesis pārbauda kratīšanas tiesiskumu un pamatotību. Ja izmeklēšanas darbība izdarīta prettiesiski, izmeklēšanas tiesnesis iegūtos pierādījumus atzīst par nepieļaujamiem kriminālprocesā un lemj par rīcību ar izņemtajiem priekšmetiem.

No lietas materiāliem redzams, ka iepriekš minētā kratīšana veikta citā kriminālprocesā (Nr.11840004812) par sprāgstvielu iegādi bez attiecīgas atļaujas.

No lēmuma par kratīšanas izdarīšanu SIA /Nosaukums A/ redzams, ka kriminālprocesā Nr.11840004812 2012.gada 17.oktobrī speciālā izmeklēšanas eksperimenta ietvaros pulksten 9.55 tika aizturēta persona, kura iegādājās divas 200 gramus smagas trotila vienības briketes. Papildus lēmumā norādīts, ka kriminālprocesā iegūta arī informācija, par to, ka aizturētā persona sazinās ar /D.S./, kurš ir ieroču meistars un līdzīpašnieks SIA /Nosaukums A/, kura nodarbojas ar ieroču tirdzniecību (lietas lapa 11.).

2012.gada 18.oktobrī izmeklēšanas tiesnesis kratīšanu SIA /Nosaukums A/ telpās apstiprinājis un atzinis to par tiesisku un pamatotu (lietas lapa 11.).

Augstākā tiesa atzīst, ka krimināllietas materiāli apstiprina, ka SIA /Nosaukums A/ telpās kratīšana neatliekamības kārtībā izdarīta likumīgi.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa, taisot likuma prasībām neatbilstošu nolēmumu, pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 511.panta otro daļu, 564.panta ceturto daļu. Minētie likuma pārkāpumi atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 574.panta 1.punkta un 575.panta trešās daļas izpratnē, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesas lēmums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā apsūdzētajam /D.S./ drošības līdzeklis nav piemērots. Kasācijas instances tiesa atzīst, drošības līdzekļa piemērošanai šajā kriminālprocesa stadijā nav tiesiska pamata.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Atcelt Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 13.janvāra lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A.Nusberga

Tiesnesis A.Freibergs

Tiesnesis P.Opincāns